

Stefan Zweig'in "Okyanusu Aşan İlk Söz"ünden Bugüne...

İNSANLIĞIN DEĞİŞTİRİLEBİLİR YAZGISI

Banu Salman

EMO Basın- Stefan Zweig; ilk basımı 1927 yılında yapılan "İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar" kitabında 12 tarihsel minyatürden birisini "Okyanusu Aşan İlk Söz" e ayırmış, iletişim teknolojilerinde bugün yaşanan baş döndürücü gelişimin belki de ilk parıltısını öyküleştirmiş.

İnsanlığın yeryüzüne ayak basışından itibaren geçen binlerce yılda gerçekleşen ilerleyişte mekan ve zaman olgusunun değişmediği, ancak 19. Yüzyıl'da kökten değişimin başladığını, yine de bu değişimin sınırlarının hala "aklın sınırları içinde kaldığını" anlatan giriş bölümüyle başlıyor öykü. Akli şaşkınlığa uğratan telgrafın bulunduğu 1837 yılından itibaren yaşanan bu değişimi sağlayan mucizeyi, elektriğin mucizesini ise Zweig'in sözleriyle okuyalım:

"...bu araçlar (tren, vapur, y.n) o zamana kadar bilinen hız sınırını ancak 5 kez, 10 kez, en çok da 20 kez artırabiliyordu; insanoğlunun bakışı ve ruhu, yüzyılın temposunu izleyebiliyor ve mucizeye şaşırıyordu. Ancak henüz beşikte bir Herkül olan elektrik enerjisinin gücü, o ana kadar geçerli olan bütün yasaları bir anda kökünden sarsıyor ve bütün ölçüleri yıkıyor. Elektrikli telgrafın ilk başarıları somuçlarını daha diine kadar Leydner şişesinden ancak bir parmak öteye gidebilen ve çok güç duyulabilen o küçük elektrik kıvılcımının, birden bire dev bir güç kazanarak ülkeleri ve dağları aşmış bütün yeryüzüne yayılması karşısında o çağın inanlarının düştüğü büyük şaşkınlığı bugün bizlerin anlaması çok zor. Henüz tamamlanmamış bir düşüncenin, mürekkebi bile kurumamış bir sözcüğün binlerce mil ötede, hemen aynı anda kaydedilip okunabilmesi ve ufak volt sütunlarının kutupları arasından titreşimlerle geçerek yeryüzümün bir ucundan öteki ucuna kadar yayılması karşısında

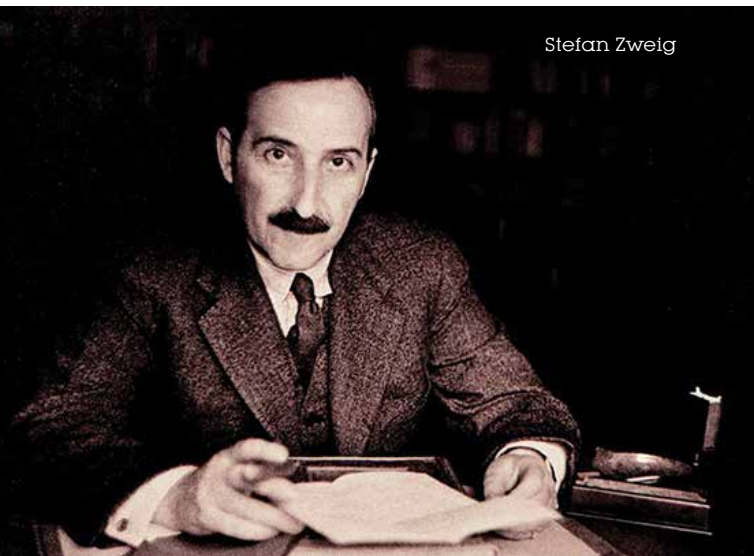
nasil şaşırmasınlar ki! Daha diine kadar cama sırtme yoluyla elde edilebilen ve ancak birkaç kağıdı çekebilen bir fizik odasının bu oyuncak aletin, insanın kas gücünü ve hız yeteneğini milyonlarca ve milyarlarca kere aşan bir güce, haberler getiren, trenleri hareket ettiren, caddeleri ve evleri ışıqla aydınlatan ve tıpkı Su Perisi Ariel gibi göze görünmeden havada dolaşan bir güce, dev bir enerjiye dönüşmesi karşısında nasıl hayretlere düşmesinler ki! Ancak bu buluş sayesinde, zaman ve yer bağıntısı, dünya kuruldu kurulalı ilk kez kökten bir değişikliğe uğramış oldu."

İnsanlık, ikinci büyük şaşkınlığını önce sesli, ardından görsel iletişim kanallarının da hayatımıza eklenmesiyle yaşadı. Türkiye'ye televizyonun ilk geldiği yıllarda ekrandaki kişinin de evin içindekileri görebileceğine ilişkin, o günden bugünlere "Zeki Müren de bizi görecektir mi" diye espri olarak yayılan, sorgulama bugün gerçekleşiyor. Bilgisayarlar üzerinden gerçekleştirilebilen görüntülü konuşmalar, artık cep telefonlarına taşınmış durumda. Cep telefonu alanında yaşanan önce 3. Nesil, ardından 4. Nesil uygulamaları neredeyse her an her yerden görüntülü-sesli iletişim artık mümkün.

Zweig, porselen yalıtkanlar sayesinde bir direktten öbür direğe sıçrayabilen, bakır ve demir yığını kablolardan taşınan elektriğin sularından da geçmesini sağlayacak uygun bir izolasyon maddesi olan gütaşerkanın bulunuşunun ardından telgrafın okyanusla giriştiği mücadeleyi anlatıyor. Bu öykü bugün yazılıysa bakır kablolardan fiber kablolarla geçişin tarihini, uzaya uydu fırlatılmasının heyecanını, İnternet'in yarattığı büyük dönüşümü okuyor olacaktık.

Günümüzde "ekosistem" kavramıyla çokça gündeme getirilen bilim ve teknolojinin ilerlemesinde itici gücü sağlayan o dönemin insanının ve toplumunun yapısını okuyucuya yansıtan öykü, merak ve yapılmaz denilen şeyleri yapmaya azimli yüreklerin ışıltısını yansıtıyor. İnsanlığın bugününü bu ışıltıya; çılgın olarak nitelenen, başarısızlıkları karşısında hor görülen, ama yılmadan çalışmaya devam eden insanlara bağlı olduğunu gösteriyor. Ve ilk denemeleri başarısızlıkla sonuçlanan telgrafın okyanusu aşma girişimi sonunda gerçekleşiyor:

"İlk girişim başarısızlıkla da sonuçlansa, hedefe varmaya iki gün kala kabloya oluşan bir çatlak yüzünden kablo döşeme işi başarılmasa ve doymak bilmeyen okyanus, bir kez daha 600 bin sterlini de yutsa, bilim ve teknik, insanlara güven verecek, cesareti elden bırakılmayacak kadar gelişmiştir. 13 Temmuz 1866 tarihinde yeniden yola çıkan 'Great Eastern'in ikinci yolculuğu zaferle sonuçlanıyor ve Avrupa ile yapılan konuşma bu defa pürüzsüz ve berrak oluyor."

Stefan Zweig

Ne yazık ki insanların merak ve cesareti ile sağlanan bu ilerlemeler bugün şirketlerin tekelinde reklam malzemesi olmaktan öteye gidemiyor. Belki de bu nedenle yaşadığımız teknolojik gelişmelerin heyecanını içimizde duyamadan, sadece tüketen insanlar olarak var oluyoruz.

Nazi Almanyası'nı yaşamış ve Avrupa'nın faşizm elinde kıvrıldığı yıllara tanıklık etmiş Zweig'in yaşadığı dönemi sorgulayan "O ana kadar kendi içine kapalı bir yaşam biçimine sahip insanoğlunu, dünya ile bütünleştirecek olan bu büyük ve tarihsel olaya, telgrafın bulunduğu 1837 yılına, ne yazık ki okul kitaplarımızda çok az yer veriliyor; çünkü bu kitapları hazırlayanlar, ulusların ve ordu komutanlarının kazandıkları savaş ve utkularını, insanlığın gerçek utkusundan daha üstün tutuyorlar" eleştirisine bugün de katılmamak mümkün değil. Büyük fetih gösterilerinin düzenlendiği ülkemizde İnternet Haftası kutlamaları sınırlı olanaklara sahip demokratik kitle örgütlerince gerçekleştirilmeye çalışılıyor. İnternet'in yayılımı ancak elektronik ticareti geliştirdiği ölçüde şirketleri ilgilendiriyor ve kaynak aktarılabilecek bir alan haline gelebiliyor. Siyasi iktidarın ilgisi ise kendi propaganda aracı olarak kullanmayla sınırlı...

Nazi Almanyası'nda radyo, nasıl Goebbels'in propaganda aracı olarak kullanıldıysa bugün de yazılı, görsel, işitsel medya öyle kullanılıyor. Teknolojinin insanlığın hizmetine sunduğu İnternet, cep telefonu gibi iletişim kanalları yeri geliyor sansür, yeri geliyor yasaklamalar, yeri geliyor kişi hak ve özgürlüklerini yok sayan gözetleme, denetleme düzenlemeleriyle yok ediliyor. İnsanlığın büyük buluşlarının üzeri karanlık bir örtüyle örtülmek isteniyor.

Ergin Yıldızoğlu, MOBESE kameraları, akıllı telefonlar, İnternete bağlı televizyonlar, akıllı ev araçları vs. ile bir gözün her mahkumu görebildiği panaptikon hapisanesine benzettiği bugünkü toplum yapısını sorguladığı yazısında, şöyle diyor:

"Diğer taraftan, yaşamlarımızın ayrıntılarının dijitalleşerek data verilerine dönüşmesinden galiba o kadar da şikayetçi değiliz. Yaşamımız türlü biçimlerde kolaylaşıyor, hızlanıyor ya... Sonra terörizme karşı mücadele, güvenlik var ya... Ancak, kapitalizmin krizi, hızlandırdığı ekolojik kriz, sayıları hızla artmaya başlayan baskıcı hükümetler, bu 'izleme toplumu' içinde

artık anlamsızlaşmaya başlayan bireyin mahremiyeti, genel seçimler, algıları denetleyen, halkı yönlendiren demagoglar da var." (Cumhuriyet Gazetesi 30 Mayıs 2016-Sosyal Medya Tuzağı)

Evet; bunca akıllı aracın içinde artık aklımız telgrafın kıtaları birleştirdiği zamanki kadar şaşkınlığa düşmüyor, ama bir akıl tutulması yaşanıyor sanki. Kimileri bu yeni toplum yapısını; George Orwell'in 1984'ündeki Büyük Birader'in her yere ulaşan gözleriyle kurulan baskı altındaki korku toplumuna benzetiyor. Kimileri ise yaşanan teknolojik gelişmelerin vardığı ve görünür gelecekte varabileceği noktaları hesaba katarak, Cesur Yeni Dünya kitabında Fordist üretim yapısını üreme ve yaşam biçimine uyarlayan Aldous Huxley'in insanı tüketen toplumuyla günümüz toplumu arasında benzerlik kuruyor. Ne yazık ki küreselleşen dünyamız hem faşist yönetimleri hem de bu otoriter yönetimlerin elindeki teknolojik araçlarla insanlığın değerlerini yok eden, vicdanın köreltiği bir yapıyı hakim kılıyor. İki eserin de ortak noktası; insanın insanlığından utanacağı bir duygudan bile yoksun kılınması olsa gerek.

İnsanlığı her an, her yerde bir araya getiren teknolojik gelişmelerin, insanları gerçekte bir araya getiremediğini, içinde yaşadığımız kan gölüne dönmüş bölgemizde acıyla yeniden yeniden deneyimliyoruz. 1927'lerde yazılmış öykünün sonunda Zweig'in yaptığı acı uyarı hala geçerli:

"Dünün mucizesi, bugünün gerçeği oldu ve şu andan itibaren yeryüzünün kalbi aynı anda çarpıyor; kendi yaratıcı gücüyle tanrılaşan insanlık, yeryüzünün bir ucundan öteki ucuna kadar kendini dinleyerek, kendini görerek, kendini anlayarak yaşamaktadır artık. Eğer insanlık, bu büyük birliği sürekli bozmaya çalışmamış, kendisine yaşama egemen olma gücü vermiş olan araçlarla kendi kendisini yok etme çılgınlığına kapılmamış olsaydı, mekana ve zamana karşı yarışta kazandığı zaferle sonsuzca mutlu olurdu."

Mutluluğun anahtarı, teknolojik ilerlemede değil, teknolojik ilerlemeleri nasıl ve ne için kullandığımızda gizli. Tüm distopyalara inat ütopyanın peşinde koşabilmek için "...ama umudu var büyük insanlığın/umutsuz yaşamıyor." (Nazım Hikmet-Büyük İnsanlık) ■

İNTERNET ÜZERİNDEN TELEVİZYON YAYINCILIĞI

Hazırlayan: Nedim Pala

Yayımlayan: EMO

Yayın No: GY/2016/646

ISBN: 978-605-01-0888-0

Baskı: 1. Baskı, Ankara, Mayıs 2016

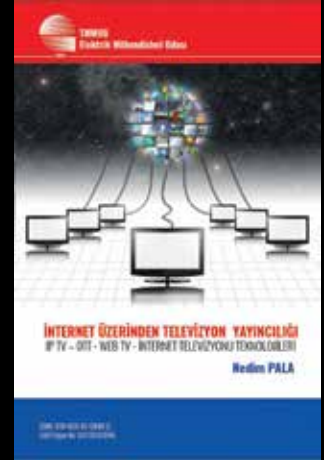
Bilgi-iletişim-medya sektörleri arasında ayrımların giderek ortadan kalkmasına yol açan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, yayıncılık alanında yeni gelişmeleri gündeme getiriyor. EMO üyelerinin de iş sahasına giren İnternet üzerinden yayıncılık konusu, bilgi ihtiyacının ortaya çıktığı yeni bir alanı oluşturuyor. Bu ihtiyaca yönelik olarak EMO tarafından Nedim Pala'nın "İnternet Üzerinden Televizyon Yayıncılığı (IP TV-OTT-WEB TV-İnternet Televizyonu Teknolojileri)" adlı kitabı yayımlandı.

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Yeşil kitabın önsözünde, iletişim teknolojilerinin yalnızca mevcut teknolojilerin iyileştirilmesi ile değil, yeni ve gelecek teknoloji buluşlarının gerçekleştirileceği araştırma çalışmaları sayesinde gelişebileceğine dikkat çekiyor. Bu nedenle Ar-Ge çalışmalarının araştırma kısımlarına öncelik verilmesi, Ar-Ge konusunda toplumun gereksinimleri doğrultusunda ülke politikalarının yeniden belirlenmesi ve yeterli bütçenin ayrılması gerektiğini vurgulayan Yeşil, şu görüşleri dile getiriyor:

"İletişim özgürlüğü alanında temel hak ve özgürlüklere gereken hassasiyetin gösterilmesi, hayatın her alanında dinlenen, takip edilen ve kayıt altına alınan bir toplum oluşturma çabalarından hızla uzaklaşmalıdır. Baskı, korku ve sindirme yöntemleri ile denetim altına alınmış toplumun hiçbir konuda gelişim göstermeyeceği açıktır."

Yeşil, kentlerdeki bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili altyapıların, planlama dahilinde ve ortak kullanıma açık tek bir altyapı olarak, birden çok içerik ve servis sağlayıcı tarafından kullanılmasının sağlanmasını öneriyor. Buna ilişkin yasal düzenlemeler yapılarak kaynak israfının engellenmesi gerektiğinin altını çizen Yeşil, "Görünen o ki bilgi iletişim teknolojilerini dijital platformda daha bilinçli, daha adil ve daha güvenli kullanma konusunda birey, aile, toplum, örgüt ve kamusal ajandayı yapan siyasal yapıcılara çok sorumluluk ve iş düşmektedir" diyor.

Elektrik Mühendisi Nedim Pala'nın kısa özgeçmişi ile başlayan kitapta, öncelikle IP-TV teknolojisiyle ilgili teknik terimler tanımlanıyor. Toplam 52 sayfadan oluşan kitapta; IP, yerel ağlar ve uydudan İnternet teknolojileri ile televizyon yayını iletim teknolojileri; bilgisayar, settopbox ve dekoder ile TV yayın akışı alınma uygulamaları, İnternet televizyonu/Web TV, video platformu ve yüksek verimli video kodlama uygulaması, yayınların gönderildiği ve alındığı noktalarda port yönlendirme uygulaması, yalın IP-TV teknolojisi, IP-TV/OTT yayın merkezlerinde kullanılan DVB-IP Gateway incelemesi konularına yer veriliyor.

İLETİŞİM VE POLİTİKA

Hazırlayan: EMO Ankara Şubesi

Yayımlayan: EMO Ankara Şubesi

Yayın No: PN/2016/644

ISBN: 978-605-01-0880-4

Yayın Tarihi: Nisan 2016

EMO Ankara Şubesi'nin, 2015 yılında Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü etkinliği kapsamında "İletişim ve Politika" başlığı altında düzenlediği panelin ses dökümleri, elektronik kitap olarak yayımlandı.

EMO Ankara Şube Yönetim Kurulu kitap için hazırladığı sunuşta, uzun yıllar ülkemiz gündeminde hiç yer almayan bu anlamlı günün, son birkaç yıldır Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile BTK gibi devlet kurumlarının katılımlarıyla, bazı işadamları örgütleri tarafından kutlandığına dikkat çekilerek, şöyle deniliyor:

"Uzun bir süredir; İnternet yasakları, sosyal paylaşım ortamlarının karartılması, telefon dinlemeleri ve sektördeki rekabete aykırı uygulamalarla anılan ülkemiz, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişim Endeksi'nde, 166 ülke arasında 68. sırada yer almaktadır. Bu nedenle; Haberleşme Özgürlüğü'nün, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde de yer alan temel bir insan hakkı olduğundan hareketle; gerek teknolojiyi üreten ve gerekse bilginin yaygınlaştırılması için çaba gösteren bir meslek örgütü olarak bu günü, anlam ve önemine değecek bir şekilde kutlamak istedik."

Sunuşun ardından etkinliğin açılışını yapan EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ebru Akgün Yalçın'ın "Böylesi bir günü sansürün ve yasaklamaların olmadığı, gazetecilerin tutuklanmadığı, özgür bir haberleşme ortamının yaratıldığı toplumsal yapının inşası olarak karşılıyor, haberleşme ve bilgiye erişimin önündeki tüm antidemokratik uygulamaların son bulmasını istiyoruz" vurgusu yaptığı konuşmasına yer veriliyor.

Toplam 42 sayfadan oluşan kitapta; panelist olarak yer alan TELKODER'den Rıdvan Uğurlu, turkinternet.com'dan Füsün Nebil, Avukat Gökhan Candoğan, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Dr. Hakan Yüksel ve Bilişim Uzmanı Tacidar Seyhan'ın görüş ve değerlendirmelerini kitapta okuyabilirsiniz.

